

بررسی آموزه‌های تربیتی از منظر قرآن و روایات در تربیت فرزندان و ارائه راهکارهایی برای والدین (ارائه مدل)

سمیه صالحی قلعه ناظری^۱، طیبه طباطبایی مزرعه^۲

^۱ کارشناسی ارشد برنامه‌ریزی درسی، معاون آموزشی دوره ابتدایی (اداره آموزش و پرورش ناحیه ۶ شهر اصفهان)، اصفهان، ایران
^۲ کارشناس روان‌شناسی آموزش کودکان استثنایی، معاون آموزشی دوره ابتدایی (اداره آموزش و پرورش ناحیه ۶ شهر اصفهان)، اصفهان، ایران

چکیده

تربیت از ابتدایی‌ترین و اساسی‌ترین نیازهای زندگی بشر است. انسان تنها با تربیت صحیح می‌تواند موجودی هدفمند و ارزشمند باشد و به اهداف و آرمان‌های خود برسد. انسان مسلمان برای پیمودن راه سعادت و بندگی، نیازمند الگوهای مطمئن در عرصه عمل است. با آشنا ساختن فرزندان با قرآن و سیره‌ی تربیتی اهل‌بیت(ع) انتظار می‌رود، خانواده‌ها و دیگر نهادهای اجتماعی مرتبط به رشد و کمال برسند. تربیت صحیح فرزند، اولین و اساسی‌ترین پایه‌ی سعادت فردی و اجتماعی است، و این مسئولیت خطیر در درجه‌ی اول به عهده‌ی والدین است. بنابراین هدف از این پژوهش بررسی آموزه‌های تربیتی از منظر قرآن و روایات در تربیت فرزندان و ارائه راهکارهایی برای والدین است. روش پژوهش از نوع کیفی است که بر اساس مطالعات گسترده کتابخانه‌ای انجام شده است. حوزه پژوهش مقالات، کتاب‌ها، احادیث و آموزه‌های تربیتی در زمینه تربیت است که به روش نمونه‌گیری هدفمند انتخاب شدند. نتایج نشان داد: وظایف والدین نسبت به تربیت فرزندان قبل از تولد شامل ۶ بُعد: حق داشتن پدر و مادر شایسته، حق برخورداری از سلامت جسم و روان، حفظ حیات کودک، دقت در انتخاب همسر، مراقبت‌های دوران بارداری و دعا و طلب سعادت برای فرزندان است. همچنین وظایف والدین نسبت به تربیت فرزندان بعد از تولد: بُعد وظایف اولیه شامل ۱۴ مؤلفه (شناسایی حق تابعیت خانوادگی، اذان گفتن در گوش نوزاد، شیر دادن نوزاد، عقیقه، انتخاب نام نیکو، نیکو صدا کردن فرزند، تربیت، احترام و تکریم کودکان، عادت دادن به سلام کردن، تغذیه و روزی حلال، بازی با فرزندان، احترام به شخصیت دیگران، تشویق و تنبیه مناسب، ادب آموزی) بُعد آموزش شامل ۵ مؤلفه (آموزش فرایض دینی، آموزش خواندن و نوشتن، آموزش قرآن، آموزش نماز، آموزش شنا و تیراندازی) بُعد رعایت عدالت و مساوات بین فرزندان شامل ۳ مؤلفه (عدالت بین دختر و پسر، عدالت در بوسیدن فرزندان، عدالت در هدیه دادن به کودکان) و بُعد روش‌های محبت شامل ۴ مؤلفه (ابراز محبت والدین، نوازش و بوسیدن کودکان، بازی با فرزندان، هدیه دادن) است.

واژه‌های کلیدی: آموزه‌های تربیتی، قرآن، روایات، تربیت فرزندان، والدین.

مقدمه

تربیت^۱ یک فعالیت پیگیر، پیوسته و عمدی است و نیاز به برنامه‌ریزی و فراهم سازی زمینه‌ها در بستر خانواده، آموزشگاه، محیط اجتماعی و... دارد. یکی از ساخت‌های مهم تربیت، تربیت معنوی و خودسازی باطنی است (بهشتی، ۱۳۹۸). واژه تربیت از نظر لغوی به معنای «پروراندن، پروردن، آموختن، تأدیب و سیاست، ترقی و برتری و احسان و تفقد به شاگرد و دیگر زبردستان به کار رفته است. این واژه از ریشه «ربی» و «ربا» گرفته شده است که بر برتری، رشد و علو دلالت می‌کند. بنابراین واژه مذکور به معنای فراهم آوردن موجبات فزونی و پرورش است. افزون بر این، تربیت به معنای تهذیب نیز به کار رفته که معنای تطهیر نفس از معایب اخلاقی است. در اصطلاح نیز تربیت را «به کمال رساندن یا ریشه دادن کارکردهای روانی به کمک تمرین تا رسیدن تدریجی به کمال خود» دانسته‌اند. بنابراین تربیت یک فرد به معنای تقویت ملکات و پروراندن توانایی‌ها و اصلاح رفتار اوست؛ به گونه‌ای که بتواند در یک محیط معین به شکل مناسبی زندگی کند (باقری، ۱۳۹۰). در بحث تربیت انسان، مفهوم واژه تربیت، بر پرورش استعدادها و انسان، یعنی فراهم ساختن زمینه رشد استعدادهای آدمی دلالت می‌کند و با توجه به فطری بودن دین، تربیت دینی در اسلام به معنای فراهم کردن زمینه‌های شکوفایی فطرت توحیدی انسان و تجلی آن در اعمال عبادی وی است (ابوطالبی، ۱۳۸۸). تربیت عبارت است از رفع موانع و ایجاد مقتضیات برای آنکه استعدادهای انسان در جهت کمال مطلق شکوفا شود (دلشادتهرانی، ۱۳۹۴). هدف کلی تربیت در اسلام و مطلوب اصلی و مقصد نهایی آن وصول به بارگاه قرب الهی و ساحت مقدس ربوبی است (فولادگر، ۱۳۷۴). آغاز تربیت، آموزش‌ها و پرورش‌های مستقیم و غیرمستقیم خانواده است. خانواده نقش بسترسازی و پیشگیری را ایفا می‌کند. اگر در خانواده فرهنگسازی و درونی سازی ارزش‌ها درست و به موقع انجام شود، بسیاری از این مشکلات خود به خود از میان برداشته می‌شود. امروزه کارشناسان امور تربیتی معتقدند که اگر ما سرمایه‌گذارهای خود را از بسترسازی‌ها و پیشگیری‌ها آغاز کنیم، هم ریشه‌ای تر و اصولی تر و هم ارزانتر کار خود را پیش می‌بریم. به جای اینکه پس از مواجه شدن با هر مشکل با آن برخورد کرد، می‌توانیم بسیاری از این چالش‌ها را پیش از به وقوع پیوستن از میان برداریم (شاملی، ۱۳۸۳). موضوع تربیت فرزندان در نظر قرآن و اهل‌بیت(ع) جایگاه ویژه‌ای دارد چنانکه پیامبر(ص) می‌فرماید: «ما نَحَلَّ وَالِدٌ وَلَدًا نَحْلًا أَفْضَلَ مِنْ أَدَبِ حَسَنٍ»؛ هیچ هدیه‌ای از طرف پدر به پسر بهتر از حسن ادب و تربیت نیکو نیست» (طیسی، ۱۳۹۲)

تربیت فرزند یکی از عوامل مهم است، که قرآن مجید و پیامبر اسلام بدان بسیار تأکید می‌کند. پدر و مادر در این رابطه نقشی کلیدی و اساسی دارند که علاوه بر تربیت و رشد جسمی آنان، به تربیت روحی و فکر آنان نیز توجه ویژه‌ای مبذول دارند و از همان خردسالی برای تربیت روحی آنان برنامه‌ریزی نمایند که با اخلاق و مبادی دین مبین اسلام آگاهی یابند. تاریخ آفرینش انسان نمایانگر این واقعیت است که همزمان با آفرینش انسان بر روی زمین دین نیز متولد شد و همواره پیامبرانی به کار هدایت و راهنمایی انسانها مشغول بوده‌اند. تعلیم و تعلم از نظر اسلام فوق العاده اهمیت دارد (میرابراهیمی و همکاران، ۱۳۹۳). اهمیت و ضرورت تربیت آدمی بر کسی پوشیده نیست. هیچ مکتب، مذهب و گروهی نیست که اهمیت و ضرورت تربیت انسان را انکار کند؛ اختلافات همه در اهداف و روش تربیت است. با نگاهی اجمالی به آیات و روایات که در مورد فرزند وارد شده می‌توان به نگرش و جایگاه فرزندان در اندیشه‌ی اسلامی دست یافت. این نگرش نقش بسزایی در تربیت فرزند دارد در آیین اسلام آیات و روایات متعددی در معرفی فرزند وجود دارد که از مجموع آنها چنین برداشت می‌شود که فرزندان نعمت‌های الهی نزد والدین اند و چون سایر نعمت‌های الهی هم می‌توان با استفاده صحیح از آنها در مسیر تکامل و هدایت خود و آنها از ایشان بهره‌جست و هم می‌توان با عدم استفاده صحیح از آنها خود و آنها را به خاک مذلت نشانده؛ زیرا به گفته قرآن کریم، فرزند نیز مانند اموال و سایر نعمتها، وسیله‌ای برای آزمایش انسان است (رضایی، ۱۳۹۱). عوامل گوناگونی پیوسته در تربیت انسان و زندگی او تاثیر گذارند، برخی از این عوامل عبارتند از: خانواده و والدین، مدرسه و محیط‌های آموزشی، جمعیت‌های دینی و اخلاقی که در پژوهش حاضر به مبحث والدین در این زمینه پرداخته شده است (موسوی، ۱۳۹۱). در فرهنگ اسلامی، خانواده

^۱ - Training

به عنوان مقدس ترین نهاد اجتماعی از جایگاه مهمی برخوردار است و به سلامت آن اهمیت خاصی داده می شود. سلامت خانواده تا حدود زیادی به آشنایی هر کدام از اعضا با وظایف خویش بستگی دارد. هدف نهایی خانواده، تربیت و پروراندن فرزندان خداگونه که در اثر دور شدن از رذایل و آلودگی ها، استعدادهای عالیه روحشان شکوفا شده و چنان به کمالات روحی و فضایل انسانی آراسته شوند، که لیاقت رسیدن به سعادت جاوید را کسب کنند (خورشیدی، ۱۳۹۰). فرزند، بهترین دوران عمر تربیتی را در خانواده می گذرانند. چنانکه حضرت علی(ع) فرموده است: «قلب نو نهال، مثل زمین خالی می ماند که هر چه در آن بکاری می پذیرد» (نهج البلاغه، نامه ۳۱ ترجمه شریف الرضی). تاثیر خانه و خانواده در فرد، نامحدود است و می توان گفت پایه های تربیتی فرد در خانه نهاده می شود؛ چون فضای خانه آرامش و نیازمندی های روانی فرد را تامین می کند و فرصتی را برای ارضای تمایلات و غرایز او فراهم می سازد و این امور در چگونگی زشد کودک موثر است (موسوی، ۱۳۹۱). شالوده ی یک جامعه ی سالم، با تعلیم و تربیت درست شکل می گیرد. با تعلیم و تربیت صحیح می توان جامعه ای بالنده و پویا و صالح ساخت و در این میان والدین نقشی سازنده و اساسی دارند. (علم و گمرکی، ۱۳۹۴) نقش والدین برای کودک و زندگی حال و آینده ی او بسیار مهم است (محمدی، ۱۴۰۰). پدران و مادران در درجه اول عهده دار مسئولیت سنگین تربیت فرزند هستند. بدیهی است که فرزند به هرمیزان رشد و کمال به دست آورد، نتایج آن عاید پدر و مادر خواهد شد و به عنوان باقیات الصالحات برای آنان خواهد بود. هنر واقعی والدین تربیت و پرورش همه جانبه فرزندان است. (ساجدی پور، ۱۳۹۹)

با توجه به مطالب مطرح شده قرآن خیرخواهی برای اعضای خانواده و تربیت دینی آنان را تکلیفی بزرگ برعهده مؤمنان دانسته، روی سخن را به همه مؤمنان کرده و دستوراتی درباره تعلیم و تربیت همسر و فرزندان و تمامی خانواده به آن ها می دهد و می فرماید: «ای کسانی که ایمان آورده اید، خود و خانواده خویش را از آتشی که هیزم آن انسانها و سنگهاست نگاه دارید.» (التحریم/۶) یکی از مهمترین وجوه تربیت در اسلام، تربیت فرزند می باشد. پیامبر اکرم(ص) و ائمه معصومین(ع) نیز هر کدام تعابیر بسیار زیبایی درباره ی فرزند بیان کرده اند. این تعابیر گویا بیانگر این هستند که فرزند از منزلت و جایگاه بالایی برخوردار است که والدین این حقیقت را دریابند و با آگاهی بیشتر در تربیت و آموزش فرزندان، اهتمام می ورزند. والدینی که اهمیت و جایگاه فرزندان خویش را نمی شناسند، در تربیتشان سهل انگاری می کنند ضروری است که جایگاه و منزلت فرزندان را شناخته تا نسبت به تربیت آن ها سهل انگاری صورت نپذیرد. بنابراین هدف از این نوشتار بررسی آموزه های تربیتی از منظر قرآن و روایات در تربیت فرزندان و ارائه راهکارهایی برای والدین است که در اصل مقاله به آن پرداخته شده است.

ادبیات تحقیق

در این زمینه پژوهش هایی انجام شده است که برخی از آنها در این زمینه به شرح زیر است و بر اهمیت تربیت فرزند تاکید داشته اند.

ساجدی پور(۱۳۹۹) در پژوهشی به بررسی وظایف والدین در تربیت صحیح فرزند می باشد. روش این پژوهش توصیفی- کتابخانه ای می باشد. نتایج این پژوهش نشان می دهد که والدین در رشد و تربیت فرزند (جسمی، دینی، علمی، اجتماعی) بسیار مؤثر می باشد. بنابراین والدین محترم لازم است با ایجاد یک رابطه سالم، براساس محبت و اقتدار، زمینه را برای رشد همه جانبه ایشان مطابق با فرهنگ اسلامی فراهم نمایند.

کاویانی فر و همکاران(۱۳۹۶) در مطالعه ای تحت عنوان نقش والدین در تعلیم و تربیت کودک این مطالب را بیان نمودند: خانواده یک واحد کوچک اجتماعی است که با پیمان زن و مرد آغاز می شود و با تولد فرزندان، توسعه و استحکام می یابد. بشر از آغاز، زندگی خانوادگی را به عنوان بهترین نوع زندگی برگزیده زیرا در خانواده است که والدین با بهره گیری از روشهای صحیح و اطمینان بخش و با رعایت حقوقی که دین مبین اسلام فرموده، فرزندان خود را در تربیت یاری نموده تا فرزندان شایسته و با ایمان به جامعه تحویل داده و آنها را به سر منزل مقصود رسانند.

سنگاری و همکاران (۱۳۹۳) در پژوهشی به بررسی چالش های والدین در تربیت دینی فرزندان در مسیر تحقق تربیت اسلامی، با تأکید بر آیات قرآن، احادیث معصومین (ع) و سیره ی تربیتی ایشان پرداخت. روش تحقیقی که برای این پژوهش

مورد استفاده قرار گرفته از نوع تحلیلی- استنتاجی می‌باشد که از رویکردهای پژوهش کیفی محسوب می‌شود. به روش کتابخانه‌ای اطلاعات جمع‌آوری و با تحلیل آنها، اهداف پژوهش استنتاج شده است. یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد که والدین نقش بسیار مهمی در تربیت دینی فرزندان دارند، اما در مسیر ایفای این نقش موانعی وجود دارد که برای به انجام رساندن این هدف لازم است این موانع شناسایی و از مسیر تربیت برداشته شوند. از جمله موانعی که در این پژوهش به آن پرداخته شد شامل: سهل‌انگاری والدین در امر تربیت دینی، بی‌توجهی به نقش الگویی خود، شکاف نسلی و اهمیت ندادن به تحصیل روزی حلال، استفاده از روش‌های غلط برای تربیت از جمله اکراه و اجبار و سختگیری‌های بیجا، و همچنین موانع بیرون از خانواده مانند شرایط نامساعد فرهنگی، اقتصادی و سیاسی جامعه، رواج و گسترش روز افزون رسانه‌های غیردینی و حتی ضد دین، دوستان ناباب و تهاجم فرهنگی می‌شود؛ و در ادامه راهکارهایی برای مقابله با این موانع در مسیر تربیت دینی و در نتیجه تحقق اهداف آن ارائه شد. نتایج تحقیق حاکی از آن است که اگرچه امروزه این موانع بیشتر و گسترده‌تر از گذشته شده است و راه تربیت را سخت‌تر کرده است اما اکنون نیز با اجرای راهکارهای درست تربیتی می‌توان به اهداف متعالی تربیت دینی دست یافت.

کرمی (۱۳۹۰) در پایان نامه‌ی کارشناسی ارشد خود با عنوان «نقش تربیتی والدین در اسلام» به این نتایج رسید: والدین با رفتار و گفتار خود بهترین الگو هستند. عواملی که می‌تواند در تربیت فرزندان مهم باشند مانند مذهب، محیط، تنبیه و تشویق مورد بررسی قرار گرفته است. والدین باید اهداف تربیتی خود را مشخص و روشن کنند. آقامحمدی (۱۳۹۲) در پژوهشی به «بررسی نقش الگوی تربیتی والدین در تربیت دینی فرزندان» پرداخت و بیان نمود نگرش مذهبی والدین در تربیت دینی فرزندان تاثیر مستقیم داشته و رعایت آداب دینی از سوی والدین با تربیت دینی فرزندان آنها رابطه معناداری دارد.

کاظمی (۱۳۸۵) در پایان نامه‌ی کارشناسی ارشد خود با عنوان «نقش تربیتی والدین از دیدگاه قرآن و حدیث» نقش تربیتی والدین در مراحل مختلف مورد بررسی قرار گرفته این مراحل عبارتند از: دوران بارداری، دوران نوزادی، دوران کودکی، دوران نوجوانی و جوانی.

روش تحقیق

این پژوهش از نوع کیفی است که بر اساس مطالعات گسترده کتابخانه‌ای است. لذا روش تحقیق این پژوهش روش کیفی از نوع تحلیل محتوایی است که در آن سعی در تبیین نقش تربیتی والدین در اسلام شده است. جمع‌آوری اطلاعات در این پژوهش به صورت فیش برداری بوده است و در آن سعی شده با مراجعه به مقالات، کتاب‌ها، احادیث متون مذهبی و اسلامی به بررسی نقش تربیتی والدین در اسلام با استفاده از روش نمونه‌گیری هدفمند انتخاب شد.

یافته‌های تحقیق

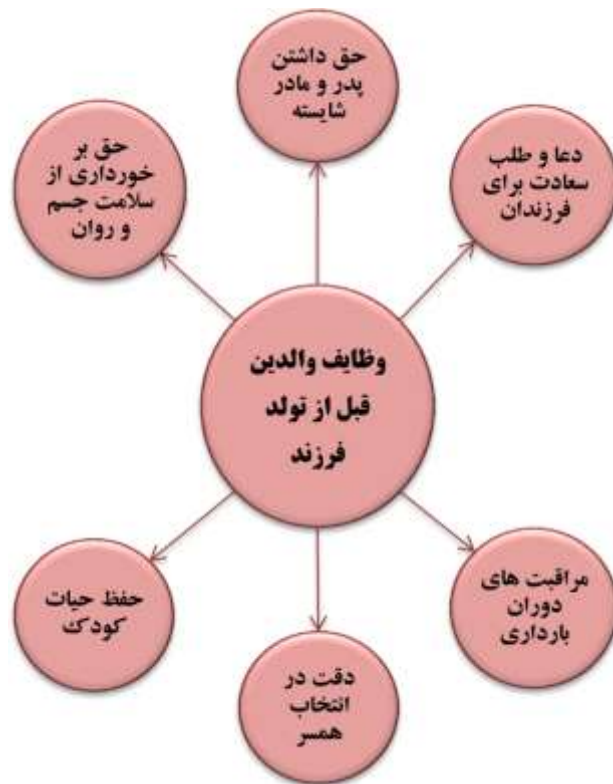
وظایف والدین نسبت به تربیت فرزندان قبل از تولد چیست ؟

جدول شماره ۱. وظایف والدین نسبت به تربیت فرزندان قبل از تولد بر اساس احادیث و روایات

ردیف	منبع	احادیث و روایات	مفاهیم
۱	(وزیری، ۱۳۸۷، ص ۷۰)	پیامبر از دواج را به عنوان بهترین بنیانها و تشکیل خانواده را محبوبترین کارها نزد خدا عنوان فرمود: «ما بنی بناء فی الاسلام احب الی الله عزوجل من التزویج»؛ هیچ بنیادی در اسلام در نزد خداوند	حق داشتن پدر و مادر شایسته

	عزوجل محبوب تر از ازدواج (متشکیل خانواده) نیست.		
	یکی از نشانه های خداوند این است که همسرانی برای شما از جنس خودتان خلق کرد تا در کنار آنان آرامش یابید و در میانتان محبت و رحمت قرار داد و در این نعمت نشانه هاست برای مردمی که تفکر کنند.	(الروم/۲۱)	۲
حق برخورداری از سلامت جسم و روان	مرد و زنی شایسته همسری هستند که دارای سلامت جسم و روان باشند، هر چند عدم سلامت جسم و روان موجب تحریم ازدواج نیست، اما تأکیدی که در این زمینه مطرح شده کم نیستند و از جمله در روایات تأکید شده که از ازدواج با احمق و کودن و شارب خمر پرهیز کنید و پیامبر اسلام برای جلوگیری از تولد افراد ضعیف و لاغر، از ازدواج با خویشان نزدیک نهی کرده و می فرمایند: «لا تنکحو القریبه فان الولد یخلق ضاویا».	(عاملی، ۱۴۰۹ ق، ج ۱۴، ص ۵۶)	۳
حفظ حیات کودک	می فرماید: «من اجل ذلک کتبنا علی بنی اسرائیل أنه من قتل نفسا بغير نفس أو فساد فی الارض فکانما قتل الناس جمیعا و من أحیاهما فکانما احیا الناس جمیعا...» برای همین بر بنی اسرائیل نوشتیم (واجب کردیم) که هر کس شخصی را بکشد بدون اینکه قتلی انجام داده یا در زمین فساد کرده باشد، مانند این است که تمام انسانها را کشته است، و کسی که یک شخص را زنده کند، مانند این است که تمام انسانها را زنده کرده است.	(المائده/ ۳۲)	۴
دقت در انتخاب همسر	پیامبر می فرماید: «من سعاده المرء الزوجه الصالحه»؛ از خوشبختی مرد آن است که زنی شایسته داشته باشد.	(محمدی ری شهری، ۱۳۹۱، ص ۸۵)	۵
	پیامبر فرمودند: «فعلیکم بذات الدین»؛ بنابراین بر شما باد به اینکه همسر دین دار را برگزینید.	(اشتهاردی، ۱۳۷۸، ص ۱۱۶)	۶
	مرد و زنی شایسته ازدواج هستند که دارای خانواده ای متدین و پاکدامن باشند و پیامبر (ص) مسلمین را از ازدواج با زیبا رویانی که دارای خانواده ای پست و آلوده باشند، برحذر داشته و آنان را «خضراء الدمن» نامیده اند یعنی سبزه و گیاهانی که در مزبله روییده باشند. آن جا که می	(مجلسی، ۱۳۷۹، ج ۲۳، ص ۵۴)	۷

	<p>فرماید «ایاکم و خضراء الدمن قیل یا رسول الله و ما خضراء الدمن؟ قال المرأه الحسناء فی منبت سوء».</p>		
	<p>امام صادق(ع) از زن بد اخلاق به عنوان سر سخت ترین دشمن یاد نموده اند.</p>	<p>(عاملی، ۱۴۰۹ ق، ج ۱۴)</p>	<p>۸</p>
<p>مراقبت‌های دوران بارداری و دعا</p>	<p>رسول اکرم(ص) فرمودند: «أدبوا أولادکم فی بطون أمهاتکم قیل: و کیف ذلک یا رسول الله؟ فقال بإطعامهم الحلال»؛ فرزندانان را در رحم مادرانشان تربیت کنید. سؤال شد: این چگونه است، ای رسول خدا؟ فرمودند: با خوراندن غذای حلال به مادرش.</p>	<p>(محمدی ری شهری، ۱۳۹۱، ص ۲۴۵)</p>	
	<p>پیامبر اکرم (ص) می فرمایند: «الشقی من شقی فی بطن امه و السعید من سعد فی بطن امه»؛ بد بخت کسی است که در رحم مادر گرفتار شقاوت شود و خوشبخت کسی است که در شکم مادر سعادت یافته است.</p>	<p>(وزیری، ۱۳۸۷، ص ۸۴)</p>	<p>۹</p>
<p>دعا و طلب سعادت برای فرزندان</p>	<p>«اللهم ارزقنی ولدا واجعله تقیا زکیا لیس فی خلقه زیاده و لا نقصان و اجعل عاقبته إلی خیر»؛ یعنی خداوندا به من فرزندی عطا کن و او را پرهیزگار و پاک قرار ده که در آفرینشش کم و زیادی نباشد و سرانجامش را نیکو گردان. بنابراین یکی از وظایف والدین این است که برای سعادت‌مندی فرزندان قطع نظر از لطف و عنایت خداوند نخواهد بود و به همین دلیل است که می بینیم امام سجاد (ع) می فرماید: «و أعنی علی تربیتهم و تأدیبهم و برهم» خداوندا مرا در پرورش و تأدیب و نیکوکار شدن فرزندانم یاری فرما.</p>	<p>(دعای ۲۵ صحیفه سجادیه)</p>	<p>۱۰</p>
	<p>آیه ۷۴ سوره فرقان آمده است: «والذین یقولون ربنا هب لنا من ازواجنا و ذریتنا قره اعین»؛ و کسانی که می گویند پروردگارا همسران و فرزندانمان مایه روشنی چشم ما قرار ده. که مراد از روشنی چشم به وسیله فرزندان یعنی انسان آنان را ببیند که اطاعت خدا را می کنند و آن وقت است که انسان در خود احساس خوشحالی می کند و حضرت ابراهیم که از خدا درخواست فرزند صالح می کند و می گوید «رب هب لی من الصالحین».</p>	<p>(الصافات/۱۰)</p>	<p>۱۱</p>

شکل شماره ۱. طرح شماتیک وظایف والدین نسبت به تربیت فرزندان قبل از تولد

– وظایف والدین نسبت به تربیت فرزندان بعد از تولد چیست ؟

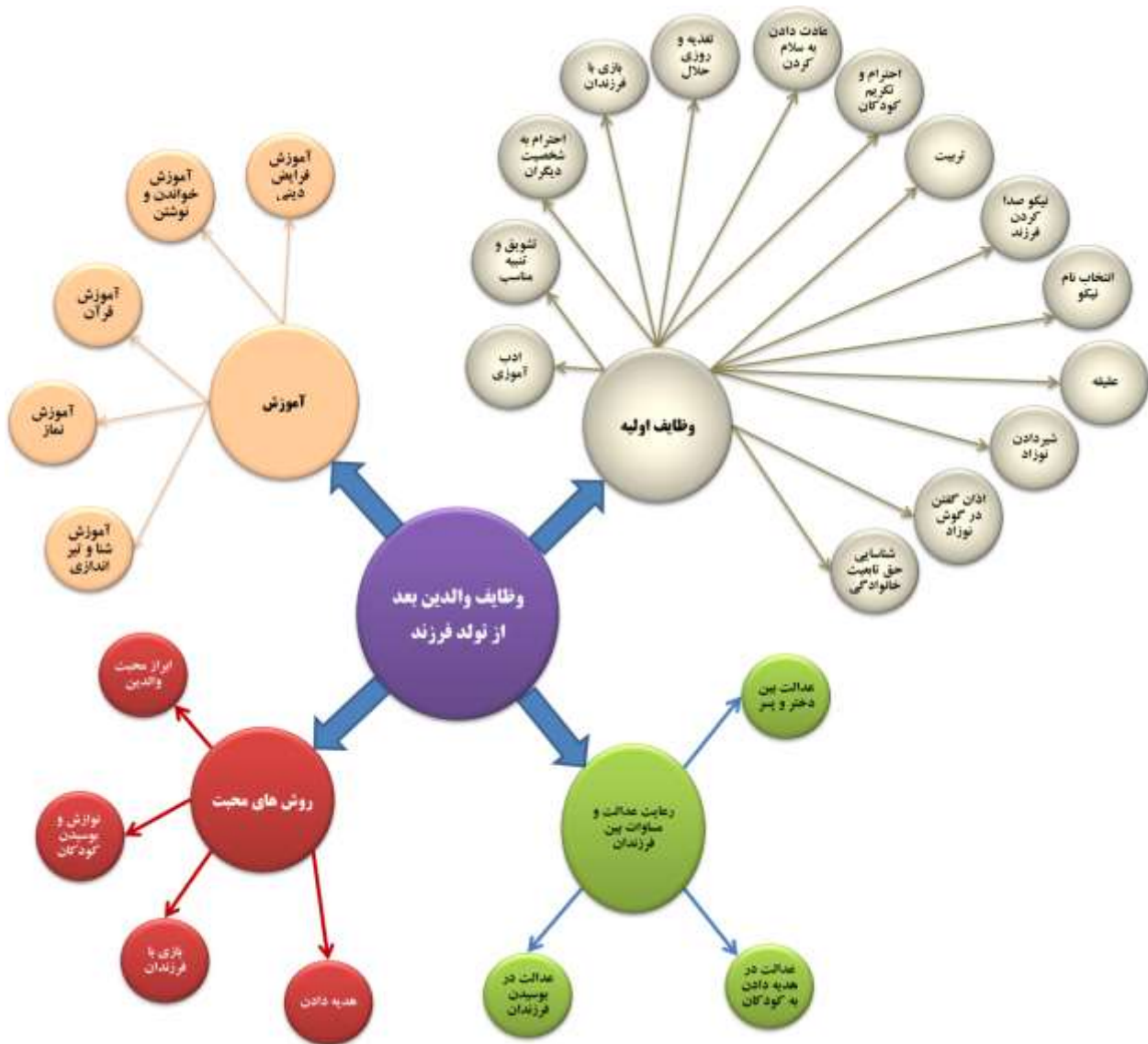
جدول شماره ۲. وظایف والدین نسبت به تربیت فرزندان بعد از تولد بر اساس احادیث و روایات

ردیف	منبع	احادیث و روایات	مفاهیم فرعی	مفاهیم اصلی
۱	(وزیری، ۱۳۸۷، ص ۱۱۱)	امام زین العابدین(ع) ضمن بر شمردن حقوق بر پدر می فرماید: حق فرزندت بر تو این است که بدانی او از تو به وجود آمده است و در نیک و بد زندگی وابسته توست.	شناسایی حق تابعیت خانوادگی	وظایف اولیه
۲	(طبسی، ۱۳۹۲، ص ۲۶)	رسول خدا فرمودند: «در گوش راست نوزاد اذان و در گوش چپ اقامه بگویند، چرا که بچه را از شیطان حفظ می کند، سپس در گوش او سوره ی فاتحه الکتاب و آیه الكرسی و آیات آخر سوره حشر و سوره اخلاص و دو سوره ی ناس و فلق را بخوانید.»	اذان گفتن در گوش نوزاد	
۳	(وزیری، ۱۳۸۷، ص ۱۵۱)	پیامبر اکرم (ص) فرموده اند برای کودک هیچ شیری بهتر از شیر مادرش نیست.	شیر دادن نوزاد	
۴	(وزیری، ۱۳۸۷، ص ۱۵۱)	پیامبر (ص) فرمودند: عقیقه یک گوسفند است و برای پسر	عقیقه	

		و دختر در این جهت مساوی است. (ص ۱۶۸)	
انتخاب نام نیکو	پیامبر (ص) فرمودند: حق فرزند بر پدر و مادر آن است که نام خوبی برای او بنهد و به بهترین شکل تربیتش نماید.	(رضائیان، ۱۳۷۹، ص ۱۵۹)	۵
نیکو صدا کردن فرزند	پیامبر(ص) فرمودند: پیش از آن که لقب‌های زشت بر فرزندان غلبه پیدا کند، لقب‌ها و کنیه‌های خوب بر آنان بگذارید.	(طیبسی، ۱۳۹۲، ص ۸۵)	۶
تربیت	امام صادق(ع) می فرماید: مؤمن همواره خانواده خود را از دانش و تربیت شایسته بهره مند می سازد تا همه آنان را وارد بهشت کند.	(محمدی ری شهری، ۱۳۹۱، ص ۲۶۳)	۷
احترام و تکریم کودکان	در حدیثی از پیامبر(ص) آمد است: فرزندان خود را احترام کنید، و آنان را نیکو تربیت کنید، که مورد رحمت و بخشش قرار خواهید گرفت.	(طیبسی، ۱۳۹۲، ص ۸۱)	۸
عادت دادن به سلام کردن	رسول اکرم (ص) فرمودند: سلام را رواج ده تا خیر و برکت خانه ات زیاد شود.	(محمدی ری شهری، ۱۳۹۱، ص ۲۵۶)	۹
تغذیه و روزی حلال	رسول اکرم (ص): حق فرزند بر پدرش این است که جز از راه حلال، روزی او را تامین نکند.	(محمدی ری شهری، ۱۳۹۱، ص ۳۶۹)	۱۰
بازی با فرزندان	پیامبر اکرم(ص) بر کودکان عبور کرد که مشغول خاکبازی بودند. بعضی از اصحاب آنان را از بازی نهی کردند. پیغمبر(ص) فرمود: «بگذارید بازی کنند خاک چراگاه کودکان است».	(حسینی، ۱۳۸۶، ص ۱۰۸)	۱۱
احترام به شخصیت دیگران	امام علی(ع) به فرزند خود امام حسن(ع) فرمود: عذر کسی را که از تو پوزش بخواهد بپذیر، و پذیرای عفو و گذشت از مردم باش. (نهج البلاغه، نامه ۵۳)	(شریف الرضی ترجمه دشتی، ۱۳۹۱)	۱۲
تشویق و تنبیه مناسب	امام علی(ع) می فرماید: هرگز نباید نیکو کار و بدکار در نزد تو یکسان باشند، که آن رغبت نیکو کار را در نیکی کردن کم کند و بدکار را به بدی وادار نماید، و هریک از ایشان را مطابق کارش جزا ده. (نهج البلاغه، نامه ۵۳)	(شریف الرضی ترجمه دشتی، ۱۳۹۱)	۱۳
ادب آموزی	امام علی(ع) در ضمن نامه خود به فرزندش امام حسن(ع) نوشته است: فرزند عزیز در راه ادب آموزی تو از فرصت استفاده کردم و قبل از آنکه دل کودکانه ات سخت شود و عقل به اندیشه‌های دیگری مشغول گردد به ترتیب مبادرت نمودم ووظیفه پدری خود را انجام دادم. (نهج البلاغه، نامه ۳۱)	(شریف الرضی ترجمه دشتی، ۱۳۹۱، ص ۳۸۱)	۱۴
آموزش فرایض دینی	علی(ع) در نامه خود به فرزندش امام حسن(ع) می فرماید:	(شریف الرضی)	۱۵

		تربیت تو را با تعلیم کتاب الهی و تأویل آن شروع کردم و مقررات اسلام و احکام آن را و حلال و حرامش را به تو آموختم.	ترجمه دشتی، ۱۳۹۱، ص (۳۷۳)	
	آموزش خواندن و نوشتن	پیامبر (ص) می فرماید: از جمله حقوق فرزند بر پدر آن است که او را نوشتن آموزد.	(شریعتمداری، ۱۳۹۹، ص (۳۷۵)	۱۶
	آموزش قرآن	رسول خدا (ص) فرمود: حق فرزند بر پدر آن است که به او قرآن بیاموزد.	(طبسی، ۱۳۹۲، ص (۱۹۱)	۱۷
	آموزش نماز	امام علی می فرماید: فرزندان خود را نماز تعلیم دهید و در ضمن هشت سالگی آن ها را به نماز خواندن وادارید.	(وزیری، ۱۳۸۷، ص ۲۹۹)	۱۸
	آموزش شنا و تیراندازی	پیامبر(ص) می فرماید: حق فرزند بر پدر این است که او را با کتاب خدا آشنا سازد و به او تیراندازی و شنا بیاموزد.	(طبسی، ۱۳۹۲، ص ۱۲۱)	۱۹
رعایت عدالت و مساوات بین فرزندان	عدالت بین دختر و پسر	رسول اکرم (ص) فرمودند: «هر کس تحفه ای بخرد و برای خانواده خود ببرد اجر او نزد خداوند مانند کسی است که به مستمندان کمک کرده باشد» وبعد در طرز تقسیم تحفه فرمودند: «اول به دخترها بدهید و بعد به پسرها و آن کس که دختر خردسال خود را مسرور کند اجر آزاد کردن بنده ای از فرزندان اسماعیل را دارد».	(اشتهاردی، ۱۳۷۸ ص ۱۱۴)	۲۰
	عدالت در بوسیدن فرزندان	پیامبر(ص) می فرماید: پروردگار دوست دارد که بین فرزندان عدالت را رعایت کنید حتی در بوسیدن آنان.	(شریعتمداری، ۱۳۹۹، ص ۳۷۶)	۲۱
	عدالت در هدیه دادن به کودکان	پیامبر(ص) فرمودند: بین فرزندان خود در دادن هدیه به عدالت رفتار کنید همان گونه که دوست دارید، آنان نیز در نیکی و لطف و محبت به شما به عدالت رفتار کنند.	(وزیری، ۱۳۸۷، ص ۲۱۳)	۲۲
روش های محبت	ابراز محبت والدین	رسول اکرم (ص) فرمودند: حق فرزند بر پدر این است که مادر او را گرامی بدارد.	(قاضی، ۱۳۸۶، ص ۱۴۹)	۲۳
	نوازش و بوسیدن کودکان	رسول اکرم(ص) می فرمایند: هر کس فرزند خود را ببوسد، خداوند ثواب برای او می نویسد وهرکس او را شاد کند، خداوند او را در روز قیامت شاد خواهد کرد.	(مجلسی، ۱۳۷۹، ص ۲۰۲)	۲۴
	بازی با فرزندان	پیامبر(ص) می فرمایند: هر کس کودکی داشته باشد باید با وی کودکانه رفتار نماید. یعنی رفتارهای کودکانه مناسب با کودک همبازی انجام دهد و خود را در نقش همبازی با او در آورد و با او همزبانی کند.	(وزیری، ۱۳۸۷، ص ۱۹۰)	۲۵
	هدیه دادن	پیامبر(ع) فرمودند: میان فرزنداندر هدیه دادن، عدالت را مراعات کنید، همچنان که دوست دارید که شما در نیکی و لطف به عدالت رفتار شود.	(وزیری، ۱۳۸۷، ص ۲۱۳)	۲۶

شکل شماره ۲. طرح شماتیک وظایف والدین نسبت به تربیت فرزندان بعد از تولد

بحث

پژوهش حاضر به بررسی آموزه‌های تربیتی از منظر قرآن و روایات در تربیت فرزندان و ارائه راهکارهایی برای والدین پراخته است. نتایج به دست آمده نشان داد وظایف والدین نسبت به تربیت فرزندان قبل از تولد فرزندان شامل ۶ بعد: حق داشتن پدر و مادر شایسته، حق برخورداری از سلامت جسم و روان، حفظ حیات کودک، دقت در انتخاب همسر، مراقبت‌های دوران بارداری و دعا و طلب سعادت برای فرزندان است.

همچنین وظایف والدین نسبت به تربیت فرزندان بعد از تولد شامل ۱۴ بعد وظایف اولیه شامل ۱۴ مؤلفه (شناسایی حق تابعیت خانوادگی، اذان گفتن در گوش نوزاد، شیر دادن نوزاد، عقیقه، انتخاب نام نیکو، نیکو صدا کردن فرزند، تربیت، احترام و تکریم کودکان، عادت دادن به سلام کردن، تغذیه و روزی حلال، بازی با فرزندان، احترام به شخصیت دیگران، تشویق و تنبیه مناسب، ادب آموزشی) است. بعد آموزش شامل ۵ مؤلفه (آموزش فرایض دینی، آموزش خواندن و نوشتن، آموزش قرآن، آموزش نماز، آموزش شنا و تیراندازی) بعد رعایت عدالت و مساوات بین فرزندان شامل ۳ مؤلفه (عدالت بین دختر و پسر، عدالت در بوسیدن

فرزندان، عدالت در هدیه دادن به کودکان) و بُعد روش‌های محبت شامل ۴ مؤلفه (ابراز محبت والدین، نوازش و بوسیدن کودکان، بازی با فرزندان، هدیه دادن) است.

نتایج به دست آمده با نتایج پژوهش‌های محمدی (۱۴۰۰)، ساجدی پور (۱۳۹۹)، کاظمی (۱۳۸۵)، مرشدی (۱۳۸۶)، کرمی (۱۳۹۰) در برخی از مفاهیم به دست آمده همخوان است. علاوه بر این کاویانی فر و همکاران (۱۳۹۶) در مطالعه ای تحت عنوان نقش والدین در تعلیم و تربیت کودک این مطالب را بیان نمودند: خانواده یک واحد کوچک اجتماعی است که با پیمان زن و مرد آغاز می شود و با تولد فرزندان، توسعه و استحکام می یابد. بشر از آغاز، زندگی خانوادگی را به عنوان بهترین نوع زندگی برگزیده زیرا در خانواده است که والدین با بهره گیری از روش‌های صحیح و اطمینان بخش و با رعایت حقوقی که دین مبین اسلام فرموده، فرزندان خود را در تربیت یاری نموده تا فرزندان شایسته و با ایمان به جامعه تحویل داده و آنها را به سر منزل مقصود رسانند. که نتایج به دست آمده با موارد مطرح شده در پژوهش کاویانی فر و همکاران (۱۳۹۶) همخوان است. در زمینه تربیت حضرت علی (ع) فرموده است: «قلب نو نهال، مثل زمین خالی می ماند که هر چه در آن بکاری می پذیرد». (نهج البلاغه، نامه ۳۱)

تفسیر پژوهشگر بر آن است: از آن جا که فرزند، بهترین دوران عمر تربیتی را در خانواده می گذراند یکی از مسئولیت های والدین، تربیت و تأدیب فرزندان است. این مسئولیت به اندازه ای با اهمیت است که در همه آیات و احادیث هم به آن پرداخته شده است. اگر والدین، فرزندان را هدیه ای الهی بدانند، خود را مکلف به انجام قدرشناسی لازم در پیشگاه خداوند می دانند و در تربیت فرزندان دقت لازم را می کنند. پدر و مادر هیچگاه از یاد خدا غافل نشوند و بدانند که فرزند، امانت الهی است و آنها موظف هستند این امانت الهی را به بهترین وجه تعلیم دهند و تربیت کنند و نیز بدانند که بهترین میراث، فرزند با تقوی و صالح است. در برقراری رابطه با فرزندان همواره خداوند متعال را حاضر و ناظر بدانند و در گفتار و رفتار خود این اعتقاد را نشان دهند. آگاه باشید که کودکان و نوجوانان همان گونه رفتار می کنند که شما با آنها رفتار می کنید.

نتیجه گیری

دین مقدس اسلام برترین الگوهای زندگی موفق فردی و اجتماعی را به ما می شناساند. تربیت مناسب نسل آینده و آموختن مهارت‌های لازم تربیت فرزند، از جمله مسائلی است که دین مبین اسلام و ائمه معصومین (علیهم‌السلام) به آن توجهی ویژه دارند. مقید شدن تربیت به آموزه‌های دینی و مذهبی، رمز دست‌یابی به آرامش، سعادت و کمال مطلوب در هر دو سراسر است. اگر به فرایند تربیت که امری پیوسته و همیشگی است، از دوران کودکی و پیش از آن توجه شود، نتایج فردی و اجتماعی فراوانی به دست می آید. در میان رشد انسان، دوران جنینی، شیرخوارگی و هفت سال اول بیش از دیگر مراحل مورد توجه پیشوایان دینی قرار گرفته است؛ از این رو، آگاهی والدین و دست‌اندرکاران امر تعلیم و تربیت از مراحل رشد، ویژگی‌ها، انتظارات و نیازهای کودک در هر دوره، در دست‌یابی به اهداف تربیتی تأثیرگذار است. همچنین اصول تربیت دینی که مورد توجه رسول خدا (ص) و اهل‌بیت (ع) بوده است، باید در امر تربیت دینی در نظر گرفته شود. نمادها و مظاهر محبت و اکرام از کوچک‌ترین تا بزرگ‌ترین مصادیق آن، در سیره عملی رسول خدا (ص) و اهل‌بیت (ع) جایگاه ویژه‌ای دارد.

ارائه راهکارها به والدین

- در این زمینه به والدین پیشنهاد می شود:
- والدین باید با فرزند خود بازی کنند.
- با سلام کردن به فرزندان به او شخصیت دهند. احترام به کودک و حسن معاشرت پدر و مادر با او یکی از اساسی‌ترین عوامل ایجاد شخصیت در کودک است.
- در برخورد با فرزندان ملایم و مهربان و منطقی باشید.
- به نظرات آنها احترام بگذارید. نظرات خود را به آنها تحمیل نکنید.

- تجارب موفقیت آمیز فرزندان را افزایش دهید و آنها را تشویق کنید تا عزت نفس آنها بالا رود.
- به سرگرمی ها و تفریحات مناسب در زندگی کودکان اهمیت دهید.
- از وابسته بار آوردن فرزندان خویش اجتناب کنید.
- در محبت کردن به فرزندان راه افراط و تفریط را کنار بگذارید و حد اعتدال را رعایت کنید.
- هیچ گاه فرزندان را در حضور دیگران سرزنش و تحقیر ننمائید.
- مساجد خانه خدا و محل اجتماع بندگان خوب خداست، پس فرزندان را با مساجد و جماعات آشنا کنید.
- تفاوت‌های فردی فرزندان را در نظر گرفته آنها را با هم مقایسه نکنید تا حسادت و کینه بین آنها بوجود نیاید.
- والدین باید با فرزندان خود در محیطی آرام به بحث و گفتگو بپردازند.
- سعی کنند احساسات مثبت خود را در رفتار و گفتار آنان نشان دهند؛ ولی احساسات منفی را فقط در قالب کلمات با ملایمت بیان کنند.
- والدین باید به این نکته توجه داشته باشند که نوجوانان نسبت به امر و نهی کردن بسیار حساس هستند، و بهتر است تربیت با امر و نهی همراه نباشد.
- والدین باید برای کودکان مسئولیت تعیین کنند و علاقه خود را به آنها نشان دهند و با ابراز علاقه خود؛ آنان را از ابتلا به عقب ماندگی عاطفی نجات دهند.
- والدین نباید نسبت به فرزند خود بی اعتنا و بی تفاوت باشند، چون همین بی اعتنائی باید تخریب ارتباطات آنها می شود.
- والدین باید توجه داشته باشند که فرزندان آنگونه که آنها می خواهند نمی شوند بلکه آن طوری که آنها هستند؛ می شوند. آنها باید بین نظم در خانه و بیرون فرق قائل شوند و اجازه دهند در خانه آزادانه بازی کنند.

منابع

۱. قرآن کریم
۲. بهشتی، م. (۱۳۹۸). مبانی تربیت از دیدگاه قرآن. تهران: انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه، ۲۶۴ صفحه.
۳. باقری، خسرو؛ باقری، محمد زهیر. (۱۳۹۰). نگاهی انتقادی به رویکرد فیض محور در فلسفه اسلامی و پیامدهای آن در تعلیم و تربیت. پژوهشنامه مبانی تعلیم و تربیت، سال اول، بهار و تابستان ۱۳۹۰، شماره ۱، صص ۲۴-۵.
۴. ابوطالبی، م. (۱۳۸۸). تربیت دینی از دیدگاه امام علی (علیه السلام). چاپ سوم، قم: مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی، ۱۳۸۸.
۵. دلشادتهرانی، م. (۱۳۹۴). ماه مهر پرور (تربیت در نهج البلاغه). چاپ هفتم، تهران: انتشارات دریا، ۶۱۰ صفحه.
۶. فولادگر، م. (۱۳۷۴). تربیت و اخلاق در اسلام از قرآن و حدیث. چاپ اول، تهران: انتشارات جهاد دانشگاهی، ۳۴۷ صفحه.
۷. شاملی، ع.ع. (۱۳۸۳). فرایند تربیت فرزندان در اندیشه دینی. مطالعات راهبردی زنان، سال ۱۳۸۳، شماره ۲۴.
۸. طبسی، م.ج. (۱۳۹۲). حقوق فرزندان در مکتب اهل بیت. چاپ نوزدهم، قم: انتشارات بوستان کتاب، ۲۸۸ صفحه.
۹. میرابراهیمی، سید ع؛ احمدی، ل؛ حبیب زاده، سیده ن؛ حبیب زاده، سیده ز. (۱۳۹۳). نقش والدین در تربیت فرزند از دیدگاه اسلام. محل انتشار: کنگره بین المللی فرهنگ و اندیشه دینی.
۱۰. رضایی، س. (۱۳۹۱). تاثیر مادر در تربیت دینی فرزندان، سطح ۲ حوزوی، مدرسه علمیه الزهرا شهرستان قروه. شماره ۵۷ (ضمیمه شماره ۲).
۱۱. موسوی، ق. (۱۳۹۱). بررسی عوامل آسیب زای تربیت دینی از دیدگاه مدیران و معلمان متوسطه شهرستان شهرضا. دانشگاه آزاد اسلامی واحد خوراسگان اصفهان.
۱۲. خورشیدی، ع. (۱۳۹۰). رفتار والدین و تربیت فرزندان. چاپ چهارم، تهران: نشر یسرون، ۲۴۷ صفحه..
۱۳. شریف الرضی، محمد بن حسین. (۱۳۹۱). ترجمه نهج البلاغه. ترجمه محمد دشتی، قم: انتشارات امیرالمومنین(ع).

۱۴. علم، ر؛ گمرکی، ج. (۱۳۹۴). چالش های تربیت فرزندان در جامعه معاصر. دومین کنفرانس بین المللی روانشناسی، علوم تربیتی و سبک زندگی.
۱۵. محمدی، ز. (۱۴۰۰). نقش پدر و مادر در پرورش و تربیت فرزندان. پژوهشنامه اورمزد.
۱۶. ساجدی پور، ع. ا. (۱۳۹۹). بررسی وظایف والدین در تربیت صحیح فرزند. ششمین همایش بین المللی مطالعات دینی و علوم انسانی در جهان اسلام
۱۷. کاویانی فر، س؛ بهروزفر، ل؛ رادمنش فر، م. ر. (۱۳۹۶). نقش والدین در تعلیم و تربیت کودک. همایش ملی پژوهشهای نوین در علوم رفتاری و مطالعات فرهنگی اجتماعی، مشهد، <https://civilica.com/doc/751751>
۱۸. سنگاری، س؛ صفارحیدری، ح؛ حلیمی جلودار، ح. (۱۳۹۳). بررسی چالش های والدین در تربیت دینی فرزندان با تأکید بر منابع اسلامی، وضعیت نشر ایراندک.
۱۹. کرمی، ع. (۱۳۹۰). نقش تربیتی والدین در اسلام. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشکده علوم تربیتی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد خوراسگان.
۲۰. آقامحمدی، جواد. (۱۳۹۲). بررسی نقش الگوی تربیتی والدین در تربیت دینی فرزندان. پژوهش نامه تربیت تبلیغی، پیاپی ۲ (تابستان ۱۳۹۲).
۲۱. کاظمی، ح. (۱۳۸۵). نقش تربیتی والدین از دیدگاه قرآن و حدیث. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشکده علوم قرآنی، دانشگاه قم.
۲۲. وزیر، م. (۱۳۸۷). حقوق متقابل کودک و ولی در اسلام و موارد تطبیقی آن. چاپ دوم، تهران: شرکت چاپ و نشر بین الملل، ۴۰۷ صفحه.
۲۳. عاملی. (۱۴۰۹ق). وسایل الشیعه. ترجمه ع صحت. چاپ چهارم، قم: موسسه آل البیت، ۴۰۰ صفحه.
۲۴. محمدی ری شهری، م. (۱۳۹۱). تحکیم خانواده از نگاه قرآن و حدیث. چاپ پنجم، تهران: سازمان چاپ و نشر دار الحدیث، ۵۲۰ صفحه.
۲۵. اشتهااردی، م. (۱۳۸۷). ازدواج آسان و شیوه همسررداری. چاپ اول، تهران: انتشارات نهضت، ۲۶۹ صفحه.
۲۶. مجلسی، م. (۱۳۷۹). حلیه المتقین. چاپ اول. اصفهان: نشر اصفهان، ۷۰۴ صفحه.
۲۷. صحیفه سجادیه. علی بن الحسین (ع). (۱۳۸۹). ناشر: پیام آزادی، مترجم: حسین انصاریان. ویراستار: حسین استادولی زبان: عربی/فارسی
۲۸. رضائیان، و. (۱۳۷۹). ریحانه ی خانه وحی. چاپ اول، قم: انتشارات نصاب، ۳۲۳ صفحه.
۲۹. حسینی، ا. (۱۳۸۶). کودک امروز. چاپ اول، تهران: انتشارات آزما، ۲۴۰ صفحه.
۳۰. شریعتمداری، ع. (۱۳۹۹). اصول فلسفه تعلیم و تربیت. چاپ اول، تهران: شرکت چاپ و نشر بین الملل (وابسته به سازمان تبلیغات اسلامی)، ۲۷۲ صفحه.
۳۱. قاضی، ف. (۱۳۸۶). زن صدف آفرینش. چاپ دوم، قم: انتشارات خادم الرضا(ع)، ۲۴۴ صفحه.

Examining Educational Teachings from the Perspective of the Qur'an and Hadiths in Raising Children and Providing Solutions for Parents (Presenting the Model)

Somayeh Salehi Ghalanaeri¹, Tayebeh Tabatabaee Marae no²

1 Master's degree in Curriculum Planning, Vice-Chancellor of Elementary Education (Isfahan District 6 Department of Education), Isfahan, Iran

2 Psychology expert of exceptional children education, vice president of elementary school education (Esfahan District 6 Department of Education), Isfahan, Iran

---

Abstract

Education is one of the most basic and fundamental needs of human life. Man can be a purposeful and valuable being and achieve his goals and ideals only with proper education. In order to walk the path of happiness and servitude, Muslim man needs reliable role models in the field of action. By familiarizing children with the Qur'an and the upbringing of the Ahl-Bayt (AS), it is expected that families and other related social institutions will grow and reach perfection. Correct upbringing of a child is the first and most fundamental basis of individual and social happiness, and this serious responsibility is primarily the responsibility of the parents. Therefore, the purpose of this research is to examine educational teachings from the perspective of the Quran and traditions in raising children and provide solutions for parents. The research method is of a qualitative type based on extensive library studies. The field of research is articles, books, hadiths and educational teachings in the field of education, which were selected by purposeful sampling. The results showed that the duties of parents regarding the education of children before birth include 6 dimensions: the right to have worthy parents, the right to physical and mental health, preserving the life of the child, carefulness in choosing a spouse, care during pregnancy and prayer. Happiness is for children. Also, the duties of parents regarding the education of children after birth: the dimension of primary duties includes 14 components (recognizing the right to family citizenship, saying the call to prayer in the baby's ear, breastfeeding the baby, aqeeqah, choosing a good name, calling the child good, raising, respecting and honoring children, getting used to greeting, feeding and halal food, playing with children, respecting the character of others, encouraging and punishing appropriately, learning manners) dimension of education includes 5 components (teaching religious duties, teaching reading and writing, teaching Quran, teaching prayer, swimming and shooting training) the dimension of justice and equality between children includes 3 components (justice between girls and boys, justice in kissing children, justice in giving gifts to children) and the dimension of affection methods includes 4 components (expressing parental affection, caressing and kissing children, playing with children, giving gifts).

Keywords: Educational teachings, Quran, Hadiths, Raising children, Parents

---